

Obrtnijske raznoterosti.

Poliranje z lesnim ogljem. Hišni opravi moremo dati lepo črno povišje, ako jo poliramo z lesnim ogljem. To stane pač precej dela in truda, a vspehi so tako lepi, da smemo uže nekaj časa žrtovati v ta namen. Postopa se pa takole: les najprvo pokrijemo s kafro v vodi namočeno, potem pa takoj z zmesjo železnega sulfata in ššk. Ti dve tvarini se vjesta v les in ga črno pobarvata. Ko se je les nekoliko posušil, ga zdrgnemo z krtačo, potem pa z zelo fino stolčnim ogljem. Kjer drgnemo rezbarska dela, treba vzeti posebno fino oglje; v vseh slučajih drgnemo oglje s flanelo v les, a med tem močimo z lanenim firnežem in terpentinovim špiritom. To se precej časa ponavlja, konečno pa je les tako lepo črn in gladek, kakor se to ne doseže z nobeno drugo polituro.

Novi vijaki za zaboje. Tovarna za žeblje v Begedorfu pri Hamburgu izdeluja nove vijake, osobito za rabo pri zabojih, katere lahko priporočamo svojim čitateljem. Ti novi vijaki so dokaj ceneji, nego navadni vijaki. Zareze imajo tako postavljene, da se lahko kakor navadni žrebelj zabijejo v vsak les, ne da bi ga razklali. Les se umakne vijaku, a potem ga obdajo njegova vlakna tako tesno, da ni moči izvleči takega žreblja-vijaka.

Ferolin novo sredstvo zoper rujo. Kakor se nam poroča, se to sredstvo jako dobro obnese. Ferolin napravi na kovinskem površji prozorno emajlu podobno plast, ki se hitro posuši in tako elastična ostane, da ne poka, ko se kovina vsled menjave temperature krči ali pa razteguje. Ferolin se posebno priporoča za varstvo železnih pečij v novih hišah, za prevlako železnih blagajnic, pušk, drkalic i. t. d.

Sredstvo za mazanje jermenov pri mašinah. Znano je, da postanejo jermeni, kmalu krhki, trdi in nerabljivi, ako se temu pravočasno ne pride v okom. V ta namen hvalijo nastopno sredstvo: Napravi se zmes smolnega olja in 10 odstotkov sljude (Glimmer) in s to zmesjo se nov jermen večkrat prevleče. Potem se jermen nekaj tednov rabi, konečno pa še enkrat prevleče z imenovano zmesjo. Tak jermen traja desetkrat toliko časa, kakor jermen, ki ni bil namazan

Kmetijstvo.

Rastline in živali kot barometer.

Rastline in živali so v tesni, neposredni zavisnosti od zračnega tlaka, vlažnosti, gorkote in drugih vremenskih činiteljev. Kdor opazuje rastline in živali, bode pritrnil, da vremenske premembe imajo nanje večji ali manjši vpliv. Opaža se pri mnogih rastlinah še bolj pa pri živalih, da se skušajo zavarovati hudemu vplivu vremena ali pa se mu odtegniti, nasproti se pa rade izpostavljajo ugodnim vplivom. To se pri živalih in rastlinah tako opaža, da pazen opazovatelj po njih more soditi, kakšno bode vreme.

Pri rastlinah se opaža, da pri premeni vremena nekoliko spreminjajo svojo obliko. Tukaj mi ne moremo navesti, kaj se je vse v tem oziru opazovalo, in hočemo navesti le nekatere poglobitnejše skušnje.

Alsine media, mokrica ali kurja črevica. Pastirji na Švicarskem po tej rastlini sodijo, kakšno bode vreme. Če se cvet njen odpre ob devetih zjutraj in ostane odprt do štirih popoldne, bode lepo vreme vsaj do jutra; če

pa cvet te rastline ostane zaprt čez deveto uro, tedaj je pričakovati dežja.

Anagallis arvensis, kuroslep ali kurja češnjica. To rastlino imenujejo po nekaterih krajih „barometer ubogih“ in to ime tudi zaslužuje. Ko se pripravlja za dež, zapre svoj cvet.

Anastatica hierochuntica, jerihonska roža. Pred suhim vremenom se stebli in vejice te rastline krive, pred mokrim vremenom se pa stegnejo.

Betula alba, Betula verrucosa, sevena in navadna breza. Opazovanja so pokazala, da je potem mehka zima, če brezi odpade v oktobru najprej listje na spodnjih vejah, v vrhu pa še ostane. Ostra zima je pa, če brezi odpade najprej listje v vrhu.

Calendula, afrikanski meseček. Ta rastlina odpre svoje cvetje ob sedmi uri zjutraj in ostane odprto do štirih popoldne. Ako ta rastlina cvetja ne odpre, ali ga zapre pred štirimi, pričakuj dežja.

Calendula officinalis, navadni meseček. Dež bode, ako ta rastlina ne odpre cvetja.

Carduus, črtoploh, osat. Ako se bodice te rastline dobro pritiskajo k glavi cvetov, bode dež. Če se pa bodice oddaljijo od glave, bode pa lepo vreme.

Carlina, kompava ali bodeča neža. Govore, da se kompava posušena stisne pri mokrem vremenu, razširi pa pri suhem. Če se cvetoča kompava zapre, je to znamenje, da bode vihar.

Convolvulus arvensis, slak. Če se cvetje slakovo zapira, bode dež.

Crataegus alba, beli trn. V nekaterih krajih na Luksemburškem nekateri napovedujejo vreme po belem trnu. Ko preti dež, se skrive peclji in obrnejo se spodnji baržunasti deli listov kvišku, zelena vrhnja stran se pa obrne proti zemlji.

Galium verum, rumena lakota, strdenka. Pred grdim vremenom začne cvetje te rastline močno dišati.

Hibiscus trionum, sineška roža. Cvetje te rastline se zapre, kadar kaže grdo vreme.

Lactuca, salata. Če se cvetje salate razpusti, pričakuj dežja.

Lappa, repje. Ko bucike repja raztegnejo svoje igle, bode gotovo dež.

Lapsana communis, divji vohrov. Če divji vohrov po noči ne zapre cvetja, bo zjutraj dež.

Nigella, črni, zamorski kumen. Ko se glavice te rastline naklonijo, pričakuj gorkega vremena, če se stegnejo, bode hladno.

Oxalis acetosella, kislička, zajčja deteljica. Ta rastlina stisne svoja trojna peresa, kadar bode dež ali pa mraz. Ko se pa peresa vzdignejo, bode pa vihar.

Pimpinella, strašnica ali bedrec. Kadar je mokro vreme, se cvetje te rastline odpre, ob suhem vremenu se pa zapre.

Potentilla repens, petolistnik. Ko se cvetje petolistnika skrči, pričakuj dežja, kadar se obeša in zvija, bode lepo vreme.

Primula arvensis, poljska trobentica ali poljski prvocvet. Če kaže lepo vreme, so cvetovi te rastline odprti.

Sedum telephium, bradovičnik ali zajčje zelje. Če se cvetje te rastline po noči ne zapre, bode dež na jutro. Če se pa zapro, je to znamenje lepega vremena drugi dan.

Sisymbrium officinale, pomladna suhorebrica ali žabji koprec. Če se listje tej rastlini obeša k tlom, bode dež; če se pa malo izgiblje, bode pa vihar.

Sonchus sibiricus, sibirski osat. Če ta osat ne zapre svojega cvetja, pričakovati je drugi dan dežja.

Sorbus latifolia, širokolistna jerebika. Široka peresa te jerebike so na zgorji strani temno-zelena in gladka, spodaj so popolnoma bela, ker so gosto kosmata. Če se pripravlja grdo vreme, se listje obrne, tako da je spodnja stran po konci obrnjena in drevo je videti belo.

Tradiscantia zebrina. Če se tradiskancija s popki postavi na svetlobo, se čez nekaj časa pokažejo svetlo-vijoličasti cveti in očesa. Poslednja se razkrijejo kacih 24 ur pred dežjem snegom ali nevihto.

Trifolium pratense, *arvense* i. t. d. (Detelja travniška, poljska i. t. d.) Stebla detelj se ob vlažnem vremenu zravnajo, ob suhem pa zvijejo.

(Konec prihodnjič.)

Kmetijske raznoterosti.

Ne maži s katranom dreves! Nekateri imajo navado, da okrog debla namažejo drevo s katranom ali limom. Skušnje so pa pokazale, da to drevesu škoduje. Nekatera drevesa so se vsled tega kar posušile. Priporoča se torej, da se gosenični lub ne namaže naravnost na lub, temveč na kak papir, ki se priveže okrog drevesa. Če je lub hrapav, naj se lubu z ilovico zadelajo razpoke pod papirjem, da gosenice ne morejo dalje po njih.

Krmljenje kokošij po zimi. Po zimi se morajo kokoši krmiti z zrnjem, bodisi s tušico, pšenico, ječmenom, ovsom ali ajdo. Najbolje je, če se potrosi v kurnik po tleh mej listje ali steljo. S tem dobe živali delo. Živali morajo iskajoč zrnja brskati ves dan, kar je koristno njih zdravju in poleg tega si ne rujejo perja, kar se sicer večkrat prigodi. Ne sme se vendar kokošim dajati le suho zrnje, temveč tudi nekaj zelenja ali pa mesa, ker to pospešuje prebavljanje.

Steklina je navadna pri pseh, redkejša pri konjih, govedih in prasičih. Pes, ki je stekel, hodi žalosten okrog in se boji vode. peneče sline mu tečejo iz gobca, grize sam sebe in divje skače. Pogine vsled hudega zvijanja in krča. Stekla goveda zamolklo mukajo, se zalete v vsako stvar, grizejo, bodo navadno ne, trebih se jim napenja in kmalu poginejo. Stekli prasiči hlastnejo za vsakim, ki se jim približa in poginejo sedmi dan.

Priprost način za hranjenje mesa. Da se suhega mesa ne polotijo žuželke, se priporoča, da se na mesni strani prevleče z ilovico. Ilovica se namoči, potem se pa z rokami ž njo meso prevleče. Ilovična skorja mora biti gosta. Posebno kosti namaži dobro z ilovico. Tako meso ohrani se več let, ostane sočno in okusno. Predno se dene kuhati, se ilovica kaj lahko odstrani.

Ameriško suho sadje je škodljivo. Pokazalo se je, da so ameriške na tanke pločice zrezana suha jabelka, posušena na cinkovih pločah. V njih je včasih do 0,4% jabolčno-kislega cinkovega okisa, ki je strupen.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Oddelki, številke in imena regimentov nekdanje c. k. vojaške Granice bili so: Karlovški oddelek (krajina) obsegal je regimente: št. 1. likanski; št. 2. otočanski; št. 3. ogulinski in št. 4. slunjski. — Varaždinski oddelek obsegal je regimenta: št. 5. varaždinsko-križki in št. 6. varaždinsko-št. jurški. — Slavonski oddelek štel je regimente: št. 7. brodski; št. 8. gradiščanski; št. 9. petrovaradinski in št. 19. brodersko kardelo (Czaikisten Bataillon). — Banalski oddelek štel je: št. 10. I. in št. 11. II. banalski regiment. (V častni spomin na njegovega nekdanjega obrsta, — poznejšega bana in vojskovodjo grofa Jos. Jelačić-a je bil po ukazu Njeg. c. kr. Veličanstva Cesarja Franc Jožefa I. nazvan I. banalski regiment tudi na njegovo ime.) — Banatski oddelek je obsegel regimente: št. 12. nemško-banatski, št. 13. valaho-banatski in št. 18. ilirsko-banatski. — Sedmograški oddelek štel je slednjič regimente: št. 14. I. in št. 15. II. szeklerski; št. 16. pa I. in št. 17. II. valahuski. Vsa ta vojna kardela, t. j. graničarski polki ustanovljeni so bili tedaj kot v obrambo proti Turčiji za časa vladanja visoko-slavne cesarice Marije Terezije, razun št. 18., t. j. ilirsko-banatskega, ki se je bil ustanovil še le l. 1838 pod vladno cesarja Ferdinanda I.

Vojaška Krajina se je štela za časa njenega obstanka kot ena izmed dežel avstrijskega cesarstva, in je imela svojo lastno upravo in odredbo, seveda vse na vojaški podlagi. Vsak ondi rojen prebivalec, bodisi visokega ali nizkega stanu, bil je vojak; le nenavadne telesne hibe, n. pr. slepota, telesna pohabljenost i. t. d. so ga oproščale vojaške službe. Vsak graničarski polk imel je o mirnih časih svoje glavno stalno mesto (Stabsort). Ondi je bival polkovnik, ki je kot njegov poveljnik vladal in izvrševal vse polkove zadeve; tam nahajala se je godba (voj. banda), glavna bolnišnica, polkovi sud (Auditoriat), ter ž njim sklenjena bila je tudi preiskovalna in za manjše prestopke kazenska ječa (Stockhaus). Vse stavbe, ceste, mostove i. t. d., ki so spadale v njegovo okrožje, gradil je regiment sam, nadzoroval in gleštal šume (gozde), in v vse to imel odkazane svoje prihodke. Moštvo bivalo je raztreseno po vaseh in posamnih domačijah, kakor n. pr. prebivalstvo po naših krajih. Batalijonska in stotnijska poveljništva nastanjena so bila po manjših mestih ali po večjih vaseh. Zlasti stotnijske štacije (Compagnie-Station) so bile nekak regiment v malem. Pri vsaki stotnji zgrajena so bila erarična poslopja za stotnika (kapetana), za pisarno, ječo, za upravnega častnika (Verwaltungsofficier), za zdravnika; ondi bila je tudi župna cerkev, šola,

milna voda, kateri se pridene žlica salmijaka, v to vodo se omočijo namiljene stvari, potem pa splaknejo dvakrat ali trikrat v gorki vodi. Najfineja volna se tako ne pokvari. Blago ostane mehko in elastično.

Rja se spravi z jekla, če se drgne z zmesjo iz cinobrovega pepela, prepariranega jelenovega roga in vinskega cveta. Močno rjava mesta morajo se pa poprej zdrgniti s smirkovim papirjem in pomočiti s solno kislino. Ko se potem kislina proč opere, se namaže z oljem dotično mesto in se pusti stvar nekaj dnij, potem se pa čisti s prvim gori omenjenim čistilom.

Bele rokovice iz jelenovine se opero v vodi kot platno. Bati se ni, če se izožijo, ker se lahko raztegnejo, kadar se posuše. Z drgnenjem v rokah in z valjanjem v perilu se zopet zmeče, če so bile morja trde postale.

Tintne pege izpravijo se iz tal, Ako se dene 1 del žveplene kisline v 8 delov vode in to dobro zmeša ter spravi v kaki steklenici. Pege se malo namočijo z gorko vodo, potem se nanje vlije malo te tekočine in zdrgnejo s kako debelo cunjjo. To se tako dolgo ponavlja, da pege zginejo. Potem se pa tla splaknejo še z gorko vodo.

Klej za gumaste čevlje. 8 delov kavčukovih odpadkov raztopi v 100 delih bencina. Iz jednega dela gumija, kakeršen pride v trgovino, se odreže kos, kakeršen je potreben, da se popravi čevlji, in se ogreje do 50°. Ob robih se pa zaplata namaže z omenjenim klejem ter pritisne na čevlji.

Kmetijstvo.

Rastline in živali kot barometer.

(Konec.)

Živali so veliko bolj občutljive za spremembe vremena, kakor rastline. Mnogokrat živali instinktivno že naprej pogode take spremembe vremena, kakor jih jedva more določiti najiskušenejši vremenoslovec. V živalih je nekaj tacega, kakor pri ljudeh bolnih za revmatizmom ali na živcih, ki tudi čutijo v svojih udih, če se kaka premembe vremena pripravlja. Seveda po živalih se vreme popolnoma zanesljivo prerokovati ne dá, ali vendar imajo opazovanja, kako vpliva vreme na živali, velik pomen za prirodoznanca, za kmeta pa korist.

Tukaj navedemo le nekatere primere.

1. **Sesalci.** Ovni in ovce. Dež bode, ako se ovni trkajo in ovce posebno begajo ali pa s posebno slastjo jedó.

Prašiči in svinje. Dež bode, če so svinje posebno nemirne, grizejo travo in mečejo krmo iz korit.

Voli in krave pred dežjem vzdigujejo gobce in s posebno slastjo vdihavajo zrak. Po pašnikih se pa zbirajo v trope.

Koze so pred dežjem posebno vesele, se igrajo in trkajo.

Mačke pred dežjem umivajo s šapami gobce in speč drže gobce kvišku. Če po noči podrgneš mačko po dlaki in se dlaka zasveti ter se sliši malo pokanje, je to znamenje, da bode še suho vreme, po zimi pa mraz.

Konji pred dežjem postanejo nemirni, razgetajo, skačejo in se mečejo na vse strani.

Krti. Če krti posebno pridno rijejo, pričakuj kmalu dežja.

Netopirji pred lepim vremenom kar v celih tropih letajo na vse strani. Če pa letajo posamezni in pri tem vedno kriče in se hite skrit v duple, pričakuj dežja.

Psi pred dežjem rijejo zemljo in travo jedo.

2. **Ptice.** Vrabci se pred dežjem čistijo, gladijo perje in obračajo se v prahu.

Krokarji. Če krokarji zjutraj močno kriče, bode lepo vreme.

Vrane pred dežjem zamolklo kriče, letajo na vrhove dreves in se mečejo na vse strani.

Divji golobje grulijo v gozdu pred lepim vremenom pogosteje, kakor po navadi.

Domači golobje se pred dežjem naravnost vzdigujejo v zrak, potem se povračajo in na dolgo zgublajo v golobnjakih. Če se golobje zvečer pozno vračajo v golobnjake, bode več dnij deževno.

Kure. Če se kure bolj in pogosteje valjajo po blatu, nego navadno, pričakuj grdega vremena.

Lastavice. Če lastavice letajo prav nizko, tako da se s peruti zadevajo skoro ob zemljo ali pa ob vodo, tedaj bode grdo vreme. Če pa lastavice posebno zvečer letajo jako visoko, bode še lepo vreme.

Jerebice se pred deževnim vremenom stresajo, valjajo po prahu in čistijo svoje perje.

Pavi. Če pav pogosto kriči, posebno če sedi na kakem visokem mestu, to pomenja, da bode dež.

Morske ptice n. pr. galebi letajo pred lepim vremenom daleč od obrežja. Če se pa vračajo na breg in ne letajo za plenom, bode dež.

Vjede. Če vjede, posebno večje, letajo jako visoko in dolgo krožijo po zraku, pričakuj lepega vremena.

Petelini. Če petelini pojo zvečer, ali sploh ob takem času, kakor ni navadno, bode dež.

Sove. Če sove kriče ob deževnem vremenu, je to znamenje, da bode kmalu lepo.

Šoje pred dežjem močneje in pogostejše kriče.

Race in gosi. Pred dežjem race in gosi vstajajo, bijejo s perutmi, glasno kriče in nazadnje planejo v vodo.

3. **Dvoživke.** Če regljajo žabe zjutraj, vzemši spomladi, kadar neso ikre, pričakovati je dežja. Zelena drevesna žaba se v kozarci vode spusti na dno, kadar bode dež, pride pa k vrhu, kadar se bliža lepo vreme.

Krote. Kadar krote izlezejo zvečer in kvakajo na kakem visokem kraji, bode dež.

4. **Črvi.** Deževne gliste pridejo na površje zemlje, ko se približuje dež.

Pijavke. V mnogih krajih po pijavkah prerokujejo vreme. V ta namen denejo pijavke v posodo z vodo in jo pokrijejo z mezlanom (mušelinom). Če je pijavka na dnu mirno zvita, to pomenja, da bode lepo vreme. Če sili na vrh, kaže, da bode dež. Če je nemirna, pričakovati je vetra. Če se drži na vrhu vode in je jako vznemirjena, bode pa viharno. Če pijavka ostane po zimi na dnu, je pričakovati mraza. Če se drži pijavka po zimi

pri vrhu, pričakuj snega. — Voda se mora pijavkam preminjati po leti vsak teden, po zimi pa vsacih štirinajst dni.

5. Mehkužci. Polži. Kadar se približuje dež, pričejejo polži iz svojih lukenj na površje zemlje.

6. Ribe. Pričakuj dežja, ako se ob lepem vremenu ribe drže blizu površja, se pogosto igrajo in skačejo iz vode. Kadar se bliža vihar, so ribe bolj lačne in se rajše love na trnke.

7. Mrčesi. Kebri. Če majski kebrji letajo pogosteje in v večjem številu, kakor navadno, pričakovati je lepega vremena.

Komari. Če se zbirajo komari zvečer ob solčnem zahodu v velike trope, bode lepo vreme.

Mušice. Če zvečer krožijo v zraku v velikih množinah mušice vkupe, bode drugi dan skoro gotovo jasno.

Mravlje. Pred dežjem mravlje prenehajo svoja dela, nosijo v sredo mravljišča svoje ličinke in se same v mravljišče skrivajo.

Muhe. Kadar muhe grizejo in so sploh bolj sitne kakor po navadi, tedaj bode vihar.

Pajki. Pred deževnim vremenom so pajki nemirni in tekajo na vse strani po svoji pajčevini. Ob takem času cestni pajek prede le kratke niti, stenski pajek pa ima glavo obrneno v sredo svojega gnezda. Če ob deževnem vremenu začne vrtni pajek popravljati pajčevino in presti daljše niti, stenski pajek pa drži glavo in noge zunaj gnezda, tedaj je pričakovati, da se vreme kmalu zboljša.

Čebele. Če zjutraj čebele ne odhajajo daleč od ulnjaka in se vračajo slabo obložene, tedaj bode grdo vreme. Če so čebele nenavadno hude in se zaganjajo brez povoda v vsacega, ki gre mimo, tedaj bode viharno.

Murni. Že davno se je opazilo, da se cvrčanje murnovo ravna po gorkoti zraka. Angličanka mis Bruk je prva natančno opazovala in se prepričala, da muren pri 60° F. (15.6° C) zacvrči v minuti 72krat. Za vsako daljšo stopinjo po Fahrenheitu (1° F = 0.6° C) zacvrči muren po 4krat več, za vsako stopinjo manj pa po 4krat manj. Opazovala je cvrčanje murnov 12 nočij in vselej se je toplota, ki jo je določila po cvrčanju murnov, popolnoma vjemalo s toploto, ki jo je kazal termometer.

Kmetijske raznoterosti.

Avstrijski kmetijski shod bode jeseni na Dunaji. Skliče ga na željo dunajske kmetijske družbe, kmetijsko ministertvo. Na tem shodu se bode razgovarjalo o nameravani reformi zemljiškega davka, o reformi kmetijske statistike in napravi zveze avstrijskih poljedelcev. Stalni odbor bode imel dne 25. julija sejo, da se določi dan, kdaj bode ta shod.

Prepoved izvažanja krme. Mej avstrijsko in ogersko vlado se vrše pogajanja, da bi se prepovedalo izvažanje krme iz našega cesarstva, ker jo bode letos v mnogih krajih zelo primanjkovalo.

Tvrdba Kathreiner izdeluje znano sladno kavo, ki je vedno bolj priljubljena in jako zdrava. Priporočajo jo zdravniki. Dosedaj so se navadni kavi privedale razne stvari, ki nimajo nobene hranilne vrednosti in so celo zdravju škodljive. Sedaj

se bode pa namesto teh stvari primešavala sladna kava, ki je jako redilna. To kavo priporočajo zdravniki bolnim na želodci, katerim se posebno priporoča z dolačkom ne premastnega mleka. Ta kava jako pospešuje prebavljenje. Dajati se ji vsekako mora prednost pred živce razdražujočim čajem. Ta kava se je poslednji čas tako popravila, da se lahko pripravlja kot navadna kava ali navadni kavi primešana, da je bolj zdrava. Ta zdravi pridelek je priporočati vsaki rodbini. Samo gledati je treba na tvrdko, da se dobi zares pravo blago.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Da se pa povrnem zopet k popisu Karlovca nazaj, povem, da je bil on določen o vtemeljenji slunjskega graničarskega polka l. 1753. kot njegov glavni stan (Stabsort), kar je dalo mestu in trdnjavi nekako novo odliko, odprlo nove vire prihodkov, pomnožilo število vojaških dostojanstvenikov in pospeševalo v obče njegov razvoj. Leta 1777. pa je visokoslavna cesarica Marija Terezija povzdignila še Karlovec v čast kraljevega svobodnega mesta (königliche Freistadt). Vsled tega se je on sicer pričel razcvitati kot trgovsko mesto, kot trdnjava pa vendar nekako giniti. Vendar pa je v turški vojski leta 1788—1791. kot glavno zakladišče vojskinega orodja še zelo dobro služil c. kr. armadi.

Zelo enako o tem času skrbelo se je od strani visoke vlade za razvitek Karlovca kot trgovsko mesto tudi s tem, da ste se na državne stroške gradile od tod dve cesti: Jožefinska do Senja, in Karolinska preko Kraljevice (Portoré) in Bakara (Buccari) do Reke. S tem se je zvezal tedaj Karlovec po dveh straneh z morjem in daljnim svetom. Pa to še ni bilo vse. V letih 1801—1809 zgradila se je po vodstvu generala Vukosovič-a nova, 131 kilometrov dolga in 8 metrov široka takozvana Lujizina cesta iz Karlovca naravnost v Reko. Ta preumetno zgrajena gorska cesta je pač najlepša, kar sem jih videl jaz v mojem življenji. Pospne se v izpeljavi zelo visoko, in znaša njeno najvišje mesto Ravnopolje (med Jelenjem in mrzlovodico) 825 metrov nad morsko planoto. Pri vsem tem pa, da prestopa mnogo višin, je tako umetno speljana, da ni nikjer treba vložiti takozvane coklje pod vozna kolesa. Škoda, da je ta general prezgodaj umrl. Moj pokojni stric pravili so mi o moji prvi vožnji ž njimi v Karlovec, da je ta general nameraval potegniti to cesto od Netretiča (Modrušpotoka) noter do kranjske meje pri Metliki. Prišel je bil v resnici tudi že s tem delom, pa le v nekoliko ožji meri. Kdor potuje iz Metlike v Karlovec, lahko vidi, na katerem mestu ravno je nemila smrt ustavila umetnemu generalu njegovo nameravano delo.

Leta 1809. je bilo za Avstrijo silno žalostno in osodepolno. Vsled nesrečne bitve pri Wagramu je na podlagi dunajske mirovne pogodbe z dne 14. oktobra